

2022 / 2026
навч. рік

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

(51 кредит)

Блок «Українська мова: історія і сьогодення»

Методологія і методика лінгвістичних досліджень

(5 кредитів)

2022 / 2026
навч. рік

Основне завдання курсу — формування практичних навичок використання теоретичних засад, системної лінгвістичної методології в процесі проведення лінгвістичних досліджень.

Практичний контент:

- ознайомлення з базовими методами лінгвістичних досліджень;
- вивчення досвіду українських лінгвістичних шкіл;
- формування навичок аналізу мовних одиниць, їх інтерпретації та класифікації з урахуванням доцільних методологічних принципів;
- підготовка до написання курсових і дипломних робіт.

2022 / 2026
навч. рік

Історія походження одиниць української мови: літературний і діалектний виміри (12 кредитів)

► **Мета** – ознайомити з теоретичними основами й практичними аспектами вивчення етимології й еволюції слів сучасної української мови; з історією формування афіксальної словотвірної системи та динамікою розвитку словотворчих засобів української мови; сформувані систематизовані знання про становлення й розвиток граматики української мови, розуміння складних історико-лінгвістичних явищ та позамовних факторів; ознайомити з основними поняттями української діалектології; поглибити знання про різні форми існування мови (діалектної і літературної) та їхню взаємодію; надати знання про територіальні діалекти української мови, сформувані навички практичного аналізу територіальних і соціальних мовних явищ.

- Студент має **знати**:
- особливості генези й історичного розвитку окремих груп слів;
- тенденції еволюції словникового складу української мови;
- причини й шляхи запозичень слів;
- систему частин давньоукраїнської мови;
- характеристики фонетичних, морфологічних, синтаксичних та семантичних змін, що відбуваються на певних етапах розвитку мовної системи;
- особливості формування словотворчих засобів;
- діалектний поділ сучасної української мови; характерні фонетичні, морфологічні, синтаксичні, лексичні та фразеологічні особливості говорів української мови;
- основні прийоми історичного коментування, реконструювання граматичних процесів і явищ.

Історія української літературної мови і

становлення українського правопису (5 кредитів)

2022 / 2026
навч. рік

Мета – висвітлити необхідні теоретичні знання про історію походження української мови, виникнення і формування літературної мови, а також уявлення про закономірності та основні тенденції її розвитку; сформулювати наукове розуміння загальних закономірностей і тенденцій становлення українського правопису, відзначити особливості його розвитку від початку зародження до сьогодні, аналізувати сучасний стан і проблеми правописної системи в Україні.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти набувають знань

- про основні етапи розвитку українського правопису;
- про специфічні риси писемної форми літературної мови, зокрема пам'яток, що належать до різних стилів мовлення;
- про різних погляди мовознавців на походження української літературної мови;
- про роль видатних письменників, мовознавців у процесі становлення української літературної мови;
- найвідоміші правописні концепції та дискусії;
- конкретні принципи правопису.

Після завершення курсу студент уміє:

- аналізувати особливості мови писемних пам'яток різних періодів;
- інтерпретувати традиційні чи інноваційні мовні явища кожного з періодів творення української літературної мови;
- свідомо орієнтуватись у правописних концепціях сучасної української мови;
- виявляти ознаки різних правописних систем;
- уміти критично оцінювати доречність і коректність такої чи такої правописної практики.

Фразеологічний фонд і власні назви України (8 кредитів)

2022 / 2026
навч. рік

МЕТА – сформуванню уявлення про фразеологічну систему мови та українські власні назви, історію їхнього виникнення та функціонування в мові в різний час; установлення походження, дослідження мотиваційних чинників творення того чи того оніма; підготувати студентів до вивчення інших дисциплін лінгвістичного циклу шляхом оволодіння теоретичними основами мовознавства і формування навичок аналізу фразеологічного матеріалу.

Теоретичний і практичний контент:

- особливості типів фразеологічних одиниць (ФО);
- механізми семантичного розвитку ФО;
- типологія трансформацій ФО;
- критерії визначення обсягу фразеології.
- ознайомлення з базовими методами ономастичних досліджень;
- вивчення досвіду українських ономастичних шкіл;
- формування навичок етимологічного аналізу власних назв;
- вивчення типів власних назв.

Українська мова в порівняльно-типологічному аспекті (4 кредити)

2022 / 2026
навч. рік

- Метою викладання навчальної дисципліни є ознайомлення студентів з теоретичними основами порівняльно-типологічного дослідження мов на основі сучасних лінгвістичних теорій.

Теоретично-практичний контент:

- - виявлення подібностей і відмінностей між мовами,
- - збіжностей і розбіжностей у використанні мовних засобів порівнюваних мов;
- - з'ясування особливостей кожної з досліджуваних мов; розкриття причин подібностей і відмінностей;
- - установлення характеру й причин міжмовної інтерференції.

КОМУНІКАТИВНА ЛІНГВІСТИКА (5 кредитів)

2022 / 2026
навч. рік

Навчальна дисципліна передбачає теоретичне й практичне оволодіння основами комунікативної лінгвістики, формування в студентів системи сучасних лінгвістичних, прагмалінгвістичних та соціокультурних знань про структуру, закономірності та явища мовної і міжмовної комунікації.

Інтелектуальний кейс:

- знання загальних законів комунікації;
- знання специфіки комунікації залежно від умов (соціальних, культурних тощо);
- розуміння закономірностей взаємодії мовних і позамовних засобів комунікації;
- усвідомлення закономірностей породження і сприйняття мовлення в різних комунікативних умовах;
- розуміння причин комунікативних невдач;
- знання методів дослідження мови й ресурсів інших семіотичних систем у процесах комунікації.

2022 / 2026
навч. рік

Проблемні питання морфології і синтаксису української мови (8 кредитів)

Опанування теоретичними знаннями й практичними навичками вирішення складних проблем **граматики** – необхідний складник фахової підготовки вчителя української мови й літератури, філолога.

Успіх використання знань з морфології залежить від умінь безпомилково встановлювати межу між мовними явищами в синхронії й діяхронії, визначати мотиваційні відношення, вирізняти частини мови за сукупністю семантико-граматичних ознак, відстоювати обраний погляд на частиномовну віднесеність морфологічних одиниць; розрізняти синтаксичні одиниці; будувати структурні схеми; визначати засоби синтаксичного зв'язку, семантико-синтаксичні відношення; робити повний синтаксичний аналіз; розставляти та пояснювати розділові знаки.

Поетика граматичних одиниць

(4 кредити)

Мета – ознайомлення студентів з прагматичними аспектами функціонування граматичних одиниць у мовленні, специфікою їх уживання в комунікативних ситуаціях з урахуванням взаємодії комунікантів

Інтегровані знання:

- становлення й розвиток прагматики граматики;
- особливості репрезентації прагматичних смислів граматичними одиницями;
- екстралінгвальне й лінгвофілософське підґрунтя формування й розуміння дискурсивного значення граматичних одиниць;
- закономірності формулювання правил уживання граматичних одиниць для вираження прагматичних смислів і трактування закономірностей їхнього тлумачення;
- умови успішної інтерпретації граматичних одиниць у комунікативному процесі.